

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра економіки і бізнесу

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

к.е.н., доцент

Лариса БОЛТЯНСЬКА

31 серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економіка»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності **242 «Туризм» за ОПШ «Туризм»**
(на основі повної загальної середньої освіти)

факультет економіки та бізнесу

2022-2023 н.р.

Васильченко О.О. Робоча програма дисципліни «Економіка» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 242 «Туризм» за ОПП «Туризм» (на основі повної загальної середньої освіти) – Запоріжжя : ТДАТУ, 2022. – 13 с.

Розробник: Васильченко О.О., ст. викладач

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки і бізнесу
Протокол від «31» серпня 2022 року № 1

В.о. завідувача кафедри економіки і бізнесу

Лариса БОЛТЯНСЬКА

«31» серпня 2022 року

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 242 «Туризм» за ОПП «Туризм» (на основі повної загальної середньої освіти)
Протокол від « 02» вересня 2022 року № 1

Голова

Анна КОСТЯКОВА

« 02» вересня 2022 року

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів -7	Галузь знань: <u>24 Сфера обслуговування</u>	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 210 годин	Спеціальність: <u>242 «Туризм»</u>	Курс	Семестр
Змістових модулів - 2		1	2-й
Тижневе навантаження: - аудиторних занять – 6 год. ; - самостійна робота студента – 11,5 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	24 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	48 год.
		Семінарські заняття	
		Самостійна робота	138 год.
		Форма контролю: екзамен	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – викладання навчальної дисципліни «Економіка» є формування системи наукових поглядів на господарську систему підприємства, основних умінь по ефективному використанню ресурсів підприємства з метою отримання прибутку та підвищення конкурентоспроможності підприємства. При цьому майбутнім фахівцям необхідно отримати спеціальні економічні знання щодо способів виживання підприємства в умовах економічної кризи: реструктуризації, санації та процедури банкрутства суб'єктів господарювання, створення комплексної системи економічної безпеки підприємства.

Завданнями дисципліни є: отримання студентами базових знань про економічний механізм функціонування підприємств різних типів, формування та використання його ресурсного потенціалу з метою оптимізації економічних результатів діяльності; вивчення теорії та практики діяльності підприємства, управління ним у конкурентному середовищі, формування вмінь ефективного використання ресурсного і виробничо-господарського потенціалу, забезпечення розширеного самовідтворення на основі інвестиційно-інноваційної моделі розвитку

суб'єкта підприємництва.

Предмет курсу – засади та закономірності функціонування організації як господарської системи, методи планування та управління діяльністю підприємства з метою підвищення його ефективності.

Освітня компонента забезпечує набуття здобувачами ВО:

- *Загальних компетентностей:*

ЗК04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій

ЗК09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії

ЗК14. Здатність працювати в команді та автономно

- *Спеціальних (фахових) компетентностей:*

ФК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності

ФК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ФК4. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління

ФК5. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів

ФК8. Розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем

ФК10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал

ФК11. Здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку

ФК16. Здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу

- *Програмних результатів навчання:*

РН2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

РН3. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

РН6. Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.

РН8. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися.

РН10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

РН13. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.

РН18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

РН19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.
РН20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.
ПР21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

- *soft skills*: здатність аналітично мислити, уміння критично оцінювати ситуацію, навички командної роботи, комунікації та публічних виступів.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. «Підприємство в сучасній системі господарювання. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства»

Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання. [2, 4, 9, 13]

Підприємство, засновницький договір, статут, положення, колективний договір, статутний капітал, організаційно – правові форми підприємств, види підприємств: за формою власності, за розміром за видом діяльності; одноосібне володіння, види господарських товариств: товариства з повною відповідальністю, товариство з обмеженою відповідальністю, командитне товариства; види акціонерних товариств: закриті акціонерне товариства, відкрите (публічне) акціонерне товариство.

Тема 2. Підприємництво. Механізм створення власної справи. [3, 6, 12]

Підприємництво, теорії підприємництва, риси підприємця, види підприємницької діяльності, принципи підприємництва, суб'єкт підприємницької діяльності, об'єкт підприємницької діяльності, фінансування підприємницької діяльності, державна реєстрація, ліцензування.

Тема 3. Капітал підприємства. [1, 2, 13]

Основні фонди, первісна вартість основних фондів, залишкова вартість основних фондів, балансова вартість основних фондів, оборотні фонди, нематеріальні активи та ресурси підприємства, фізичне зношення основних фондів, моральне зношення основних фондів підприємства, амортизація, норма амортизації, методи нарахування амортизації, нормування основних фондів, боротні кошти, методи розрахунку нормативів оборотних коштів, норматив оборотних коштів у виробничих запасах, швидкість обертання оборотних коштів, коефіцієнт оборотності, тривалість одного обороту, оптимізація виробничих запасів.

Тема 4. Персонал підприємства. Організація та стимулювання праці. [1, 3, 11]

Трудові ресурси, персонал підприємства, професія, спеціальність, система управління персоналом, явочна чисельність персоналу, облікова та

середньооблікова чисельність персоналу, продуктивність праці, рівень продуктивності праці, мотивація, фактори мотивації, система мотивації праці, оплата праці, основна та додаткова заробітна праця, тарифно-кваліфікаційний розряд, тарифна сітка, відрядна форма оплати праці, погодинна форма оплати праці, преміальна система, доплати і надбавки.

Тема 5. Інвестиційна діяльність підприємства. [1, 3, 9, 12]

Інвестиції, фінансові інвестиції, реальні інвестиції, зовнішні прямі інвестиції, портфельні інвестиції, цінні папери, акції, облігації, казначейські зобов'язання, векселі, ощадні сертифікати, фондовий ринок, фондова біржа, ліцензійна угода, контрольний пакет акцій, інвестиційний проект.

Тема 6. Інноваційна діяльність підприємства. [13, 14, 16, 17]

Інновації, види інновацій, інноваційний процес, інноваційний цикл, фундаментальні дослідження, прикладні дослідження, дослідно-конструкторські роботи, промислове освоєння, моніторинг інновацій, інноваційний продукт, інноваційне підприємство, ефективність інноваційної діяльності, інноваційна інфраструктура.

Змістовий модуль 2. «Ефективність діяльності підприємства і забезпечення його розвитку»

Тема 7. Витрати виробництва і реалізації продукції. Ціноутворення. [2, 4, 13]

Витрати, поточні витрати, собівартість, загальні витрати, витрати на одиницю продукції, граничні витрати, постійні витрати, змінні витрати, управління витратами, критичний обсяг виробництва, точка беззбитковості, валові витрати, кошторис виробництва, собівартість валової продукції, собівартість товарної продукції, виробнича собівартість, комерційна собівартість, ціна, договірні, ціни, вільні ціни, роздрібні та оптові ціни, методи ціноутворення.

Тема 8. Виробнича програма підприємства. [1, 3, 10, 12]

Номенклатура продукції, товарна продукція, валова продукція, чиста продукція, виробнича програма, основні показники виробничої програми, асортимент, валовий оборот підприємства, внутрішньозаводський оборот, незавершене виробництво, планування виробничої програми, оптимальна виробнича програма, виробнича потужність.

Тема 9. Фінансова діяльність підприємства. [2, 4, 7]

Фінанси підприємства, фінансові ресурси, грошові фонди, статутній фонд, амортизаційний фонд, фонд оплати праці, власні ресурси, залучені ресурси, доходи підприємства, види доходів, прибуток, валовий, чистий та операційний прибуток, актив, пасив, рентабельність, ефективність виробництва, податки та збори.

Тема 10. Оцінка конкурентоспроможності підприємства. [4, 7, 11, 12]

Конкурентоздатність підприємства, конкурентоздатність продукції, конкурентні переваги, комплексна оцінка конкурентоспроможності підприємства(КСП), рівні, критерії і методи оцінки КСП, інтегральний показник рівня конкурентоспроможності створюваного продукту, оцінка КСП за показниками фінансово-господарського стану, оцінка ринкової частки та конкурентної позиції підприємства.

Тема 11. Планування діяльності підприємства. Бізнес-план. [2, 4, 8]

Планування, суб'єктом планування, об'єктом планування, цілі та принципи планування, планування виробничої діяльності підприємства. розроблення виробничої програми, стратегічне планування, тактичне планування, бізнес-план, планування комерційної (маркетингової) діяльності підприємства, розроблення маркетингової програми.

Тема 12. Антикризова діяльність підприємства. [2, 4, 7]

Реструктуризація підприємства, часткова реструктуризація, управлінська реструктуризація, технічна реструктуризація, економічна життєдіяльність підприємства, фінансова життєдіяльність підприємства, організаційно-правова, оперативна та стратегічна реструктуризація, санація, етапів життєвого циклу конкурентної переваги фірми, банкрутство, причини банкрутства, симптоми банкрутства, етапи порушення справи про банкрутство, ціна фірми, боржник, кредитор, сенатор.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість			
			Годин			балів
			лекції	ПР	СРС	
Змістовий модуль 1. Підприємство в сучасній системі господарювання. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства						
1	Лекція 1	Підприємство як суб'єкт господарювання	2	-	-	0,6
	Практичні заняття 1-2	Підприємство як суб'єкт господарювання	-	4	-	1,9

	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	12	1,7
2	Лекція 2	Підприємництво. Механізм створення власної справи	2	-	-	0,6
	Практичні заняття 3-4	Підприємництво. Механізм створення власної справи	-	4	-	1,9
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	12	1,7
3	Лекція 3	Капітал підприємства	2	-	-	0,6
	Практичні заняття 5-6	Капітал підприємства	-	4	-	1,9
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	12	1,7
4	Лекція 4	Персонал підприємства. Організація та стимулювання праці	2	-	-	0,6
	Практичні заняття 7-8	Капітал підприємства	-	4	-	1,9
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	11	1,7
5	Лекція 5	Інвестиційна діяльність підприємства	2	-	-	0,6
	Практичні заняття 9-10	Персонал підприємства. Організація та стимулювання праці	-	4	-	1,9
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	11	1,6
6	Лекція 6	Інноваційна діяльність підприємства	2	-	-	0,6
	Практичне заняття 11	Інвестиційна діяльність підприємства	-	2	-	0,95
	Практичне заняття 12	Інноваційна діяльність підприємства	-	2	-	0,95
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	11	1,6
7-8	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовний модуль 1	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 1 –105 год.			12	24	69	35
Змістовий модуль 2. Ефективність діяльності підприємства і забезпечення його розвитку						
9	Лекція 7	Витрати виробництва і реалізації продукції. Ціноутворення	2	-	-	0,6
	Практичні заняття 13-14	Витрати виробництва і реалізації продукції. Ціноутворення	-	4	-	1,9
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	12	1,7
10	Лекція 8	Виробнича програма підприємства	2	-	-	0,6
	Практичне заняття 15	Витрати виробництва і реалізації продукції. Ціноутворення	-	2	-	0,95
	Практичне заняття 16	Виробнича програма підприємства	-	2	-	0,95

	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	12	1,7
11	Лекція 9	Фінансова діяльність підприємства. Основні фінансові результати.	2	-	-	0,6
	Практичне заняття 17	Виробнича програма підприємства	-	2	-	0,95
	Практичне заняття 18	Фінансова діяльність підприємства. Основні фінансові результати	-	2	-	0,95
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	12	1,7
12	Лекція 10	Оцінка конкурентоспроможності підприємства	2	-	-	0,6
	Практичні заняття 19-20	Фінансова діяльність підприємства. Основні фінансові результати	-	4	-	1,9
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	11	1,7
13	Лекція 11	Планування діяльності підприємства. Бізнес-план	2	-	-	0,6
	Практичні заняття 21-22	Оцінка конкурентоспроможності підприємства	-	4	-	1,9
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	11	1,6
14	Лекція 12	Антикризова діяльність підприємства. Економічна безпека підприємства	2	-	-	0,6
	Практичне заняття 23	Планування діяльності підприємства. Бізнес-план	-	2	-	0,95
	Практичне заняття 24	Антикризова діяльність підприємства. Економічна безпека підприємства	-	2	-	0,95
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	11	1,6
15,16	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 2 – 105 год.			12	24	69	35
Екзамен			-	-	-	30
Всього з навчальної дисципліни – 210 год.			24	48	138	100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Поняття та правові основи функціонування підприємства.
2. Класифікація підприємств.
3. Об'єднання підприємств
4. Сутність та роль підприємницької діяльності в суспільстві.
5. Риси підприємця.

6. Теорії підприємництва.
7. Механізм створення власної справи.
8. Фінансування підприємництва.
9. Державна реєстрація ФОП.
10. Державна реєстрація юридичної особи.
11. Сутність та структура капіталу підприємства.
12. Основні фонди підприємства. Показники ефективності використання.
13. Зношення основних фондів підприємства. Амортизація.
14. Сутність та структура та оборотних коштів підприємства.
15. Ефективність використання оборотних коштів підприємства.
16. Персонал підприємства: поняття, класифікація, структура.
17. Аудит персоналу.
18. Продуктивність праці та резерви її підвищення.
19. Організація оплати праці.
20. Мотивація праці
21. Сутність інвестицій та види інвестицій.
22. Інвестиційної діяльності. Джерела фінансування інвестицій.
23. Ефективність інвестицій: сутність та методи оцінювання.
24. Сутність інновацій, їх види та роль у розвитку підприємств. Інноваційний процес.
25. Інноваційна діяльність підприємства та її інфраструктура.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Поняття та класифікація витрат. Собівартість продукції.
1. Система цін на продукцію фірми.
2. Методи ціноутворення.
3. Виробнича програма, її сутність та основні поняття.
4. Планування виробничої програми.
5. Виробнича потужність, її місце і роль у виробничій програмі підприємства
6. Фінанси підприємства. Грошові фонди, джерела формування, напрями використання.
7. Доходи підприємства: поняття, види, джерела.
8. Податки та збори до державного і місцевих бюджетів, позабюджетних фондів.
9. Прибуток: сутність, види, формування і розподіл.
10. Рентабельність, її види.
11. Фінансова звітність підприємств України.
12. Оцінка фінансового стану підприємства.
13. Показники ділової активності підприємства.
14. Оцінка вартості підприємства і бізнесу.
15. Поняття конкурентоспроможності і конкурентних переваг підприємства.
16. Оцінка ринкової частки та конкурентної позиції підприємства.
17. Конкурентна діагностика.
18. Комплексна оцінка конкурентоспроможності підприємства (КСП).

19. Сутність і цілі планування. Система планів підприємства.
20. Бізнес-план підприємства: сутність, функції, основні розділи, порядок(етапи) розроблення.
21. Підприємство в умовах кризових ситуацій. Банкрутство та ліквідація підприємства.
22. Санація підприємства.
23. Реструктуризація підприємства.
24. Економічна безпека підприємства: сутність і види. Основні ризики та загрози господарській діяльності підприємства.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Бандурка О.М. Економіка підприємства: навчальний посібник /О.М. Бандурка, Є.В. Ковальов, М.А. Садиков, О.С. Маковоз. – Х. : ХНУВС, 2017. – 192 с.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. / І.М. Бойчик. – К. : Кондор-Видавництво, 2016. – 378 с.
3. Економіка підприємства / За заг. ред. С. Ф. Покропівного. – К. : Вид-воКНЕУ, 2015. – 528с.
4. Економіка підприємства / За ред. В.І. Гринчуцького . – К. : ЦУЛ, 2019. – 304 с.
5. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. Б. Юрченко, Р. С. Кравчук, І. Б. Запужляк, І. І. Василик. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2018. – 377 с.
6. Економіка підприємства : навч. посіб., практикум / Я. С. Витвицький, У. Я. Витвицька, Н. О. Гавадзин, Р. Р. Зелінський ; Петренко В. П., ред. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. – 306 с.
7. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В.. К. : Видавничий дім «Кондор», 2020. – 620 с.
8. Економіка підприємства: [навчальний посібник] / В.В. Горлачук, І.Г. Яненко. – Миколаїв: Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. – 344с.
9. Економіка підприємства: навч. Посібник / О.В Березін, Л.М. Березіна, Н.В. Бутенко. – К. : Знання, 2015. – 390 с. 13.
10. Економіка підприємства: підручник / за ред. А.В. Шегди. – К. : Знання, 2016. – 614с.
11. Іванілов О. С. Економіка підприємства: навчальний посібник / О. С. Іванілов. – К. : Центр учбової літератури, 2019. – 728 с.
12. Кузьмин, В. М. Економіка підприємства та управлінська економіка : практикум / В. М. Кузьмин. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. – 51 с.
13. Орлов П. А. Экономика предприятия: Учеб. пособие / П. А. Орлов, Т. П. Прохорова, Р. А. Коломиец, Т. И. Притыченко, В. П. Дуравкин, О В. Шалабанов, В. М. Щетинин, Г. А. Холодній, О П. Орлов; [Под общ. ред. П. А. Орлова. – Х. : РИО ХГЗУ, 2000. – 400 с.
14. Яркіна Н.М. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н.М. Яркіна – К. : Видавництво Ліра-К, 2017. – 600 с.

Допоміжна:

1. Дмитрієв І.А. Економіка підприємства: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів / І.А. Дмитрієв, І.Ю. Шевченко. – Х. : ФОП Бровін О.В., 2018. – 292 с.
2. Економіка ХХІ: країни, підприємства, людини / О.М. Геращенко. – Харків: Видавництво Фоліо, 2016 р. – 303 с.
3. Економіка підприємства : практикум / Г. В. Соломіна. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. – 142 с.
4. Кузьмин, В. М. Основи економіки та організації виробництва : практикум / В. М. Кузьмин. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. – 61 с.
5. Кулик, Т. П. Організація, планування і управління виробництвом : навч. посіб. / Т. П. Кулик. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. – 232 с.
6. Музиченко А.С. Інвестиційна діяльність в Україні: Навч. пос. / А.С. Музиченко. – К.: Кондор, 2015. – 406 с.
7. Планування і контроль на підприємстві : практикум / Б. В. Гречаник, Ю. В. Буй, І. В. Мельничук, М. Д. Федішин ; 2-га ред. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. – 207 с.
8. Ткаленко Н.В., Ремньова Л.М., Маргасова В.Г., Виговська В.В., Ніколаєнко Ю.В. Інвестиційний менеджмент : навчальний посібник. Видання друге , доповнене і перероблене. – К. : Кондор-Видавництво , 2016. – 232 с.
9. Управління якістю: навчальний посібник / Г. І. Капінос, І. В. Грабовська. – К. : Кондор-Видавництво, 2016. – 278 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Велика економічна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economics.com.ua>
2. Освітній портал ТДАТУ <http://op.tsatu.edu.ua>
3. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
4. Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>
5. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>